

FORMAREA CONTINUĂ A CADRELOR DIDACTICE: ACTUALITATE ȘI NECESITATE

*Cezara Popel, asist. univ.,
Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău*

CONTINUOUS TRAINING OF TEACHERS: CURRENTITY AND NEED

*Cezara Popel, univ. asst.,
„Ion Creanga” State Pedagogical University of Chisinau,
ORCID: 0009-0002-5129-1621
popel.cezara@upsc.md*

CZU: 37.091.27

DOI: 10.46727/c.v2.24-25-03-2023.p424-428

Abstract. The changes produced in society require not only the continuous adaptation of educational systems to new realities but also the formation of the capacity for continuous regulation of adaptability. The respective article addresses the issue of continuous training of teaching staff as a necessity of change to ensure the efficiency and relevance of continuous training programs. The article contains a diagnostic and predictive analysis of the continuous training of teaching staff based on the identification of the professionalization needs of teaching staff. Through the needs analysis, as an integral part of the efforts to improve the quality of the educational process, an attempt was made to establish the priorities of future actions in the effectiveness of the continuous training process.

Keywords: continuous training, change, training program, professionalization needs, training quality.

Perfecționarea cadrelor didactice, necesitatea de a trece la un statut profesional superior este o condiție categorică a actualității. Schimbările produse în societate și analiza acestora impun ca necesare nu numai adaptarea continuă a sistemelor educative la noile realități, ci și formarea capacității de dirijare continuă a adaptabilității. Perfecționarea permanentă a cadrului didactic este în strânsă corelare cu performanța profesională și creșterea calității actului educațional.

Asigurarea calității formării continue și a programelor de dezvoltare profesională destinate cadrelor didactice din învățământul general este una de interes crescut pentru politicile educaționale naționale. Acest fapt confirmă și viziunea strategică asupra dezvoltării educației stabilită în Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova Europeană 2030”, unul din obiectivele de dezvoltare fiind *garantarea educației relevante și de calitate pentru toți pe întreg parcursul vieții*. Realizarea acestui obiectiv este axată pe „... dezvoltarea unui sistem accesibil, flexibil și relevant de educație continuă a adulților în perspectiva învățării pe tot parcursul vieții” [1]. Totodată, în Strategia de dezvoltare „Educația 2030”, pentru anii 2021-2030 este stabilită ca orientare strategică „... formarea cadrelor didactice calificate pentru educație de calitate”. Obiectivul ce urmează a fi atins până în anul 2030 prevede „... asigurarea sistemului educațional de toate nivelurile și formele de învățământ cu personal didactic/ științifico-didactic și managerial calificat, competent, motivat și competitiv”. În aspectul formării continue, *Strategia specifică ca direcție prioritară de acțiune „Restructurarea sistemului și reconceptualizarea formării profesionale continue a personalului didactic, științifico-didactic și managerial din perspectiva dezvoltării durabile”* (obiectiv general nr. 3, subprogram: 8810; 8812).

„Rezultatele așteptate în urma realizării obiectivului nr. 3 din Strategie (pe aspectul formării continue):

- Până în 2030, rata de participare a cadrelor didactice (altor specialiști din sistem) la activități/ stagii de formare profesională continuă va crește, inclusiv prin:
 - 1) consolidarea rețelei de entități/ furnizori de formare profesională continuă a cadrelor didactice;
 - 2) dezvoltarea de programe de formare profesională continuă conform nevoilor educaționale individuale ale copiilor/elevilor, nevoilor profesionale individuale, instituționale, raionale/ municipale, regionale/ naționale” [2].

Aceste argumente au motivat realizarea studiului prezentat în articol, care a urmărit drept scop *analiza situației privind actualitatea programelor de formare continuă în raport cu nevoile profesionale individuale ale cadrelor didactice*. La baza constatărilor au fost puse rezultatele chestionarelor aplicate cadrelor didactice participante la programe de formare continuă, desfășurate la Centrul Formare Continuă și Leadership din cadrul UPSC, în perioada lunilor ianuarie-februarie 2023. Investigarea nevoilor și motivațiilor de formare continuă în raport cu diverse oferte de formare ne va oferi informații relevante pentru elaborarea programelor de formare, axate pe necesitățile reale ale formabililor.

Analiza nevoilor și motivațiilor de formare continuă ale cadrelor didactice ne-ar permite:

- raportarea nivelului real de formare la nivelul de performanță proiectat;
- stabilirea priorităților acțiunilor viitoare în aspectul formării profesionale;
- elaborarea programelor/activităților de formare care vor apropia performanțele individuale/de grup la nivelul cerut;
- completarea lacunelor cadrului didactic sub aspectul competenței și performanței, pentru a atinge obiectivele activității de predare.

Pentru realizarea studiului am aplicat *Chestionarul de identificare a nevoilor de formare continuă*, care ne-a permis obținerea de informații generale privind criteriile în alegerea ofertelor de formare, identificarea nevoilor de perfecționare, precum și unele caracteristici ale programelor de formare. La studiu au participat 341 de cadre didactice din diverse tipuri de instituții de învățământ din țară: instituții de învățământ preșcolar, primar, extrașcolar, de tip gimnaziu/liceu etc. (Fig. 1)

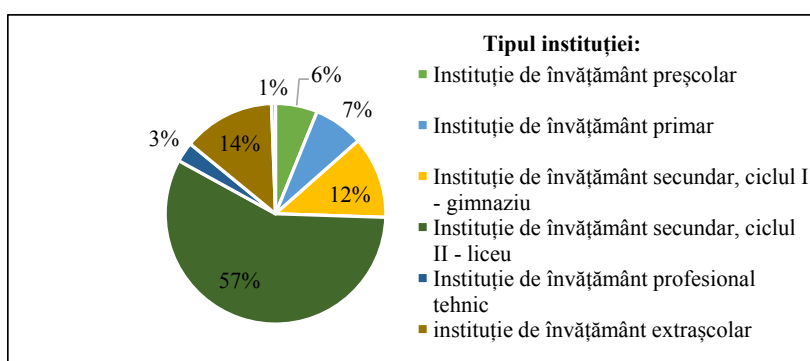

Fig. 1. Cadre didactice participante la sondaj

Un aspect important urmărit în cadrul studiului, a vizat criteriile în baza cărora sunt alese programele de formare. Răspunsurile respondenților denotă alegerea selectivă a ofertelor de formare în funcție de tematică, de calitatea prestatorului de formare și de competențele formatorilor, iar preocuparea de acumulare de credite și certificate rămâne pe un plan secundar. (Fig. 2)

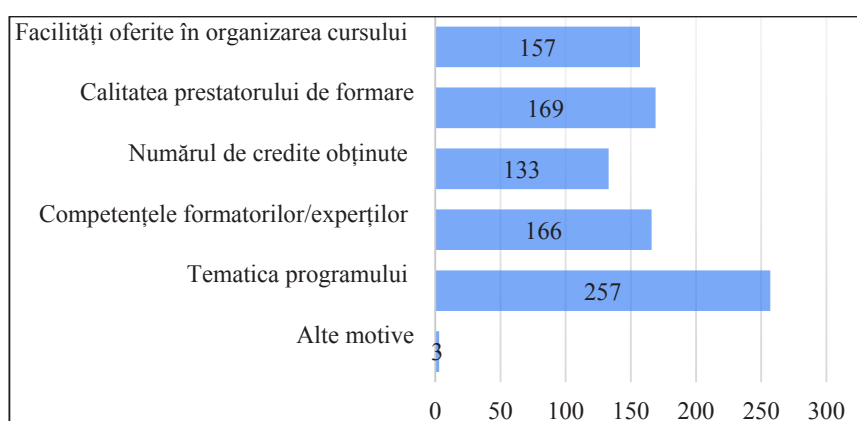

Fig. 2. Care sunt pentru dvs. cele mai importante criterii/motive în alegerea programelor de formare?

Identificarea nevoilor de formare a cadrelor didactice s-a axat pe doi itemi. Primul item a urmărit identificarea competențelor de care consideră că au nevoie cadrele didactice chestionate pentru profesionalizarea didactică, al doilea item a oferit respondenților posibilitatea de a propune sugestii de îmbunătățire a programelor de formare continuă/perfecționare.

Din totalul respondenților, cei mai mulți dintre ei au optat pentru formarea competențelor digitale. De asemenea, o pondere ridicată o au și competențele manageriale – fie că ne referim la managementul clasei de elevi, la managementul conflictului etc. Opțiunea cea mai scăzută este revine competențelor de comunicare și relaționare. Un aspect important în formarea cadrelor didactice îl ocupă nevoia de formare a competențelor curriculare. Acest fapt se argumentează prin raportarea permanentă a metodelor didactice la noile conținuturi, la deprinderi, aptitudini și competențe aflate în curs de dezvoltare. (Fig. 3)

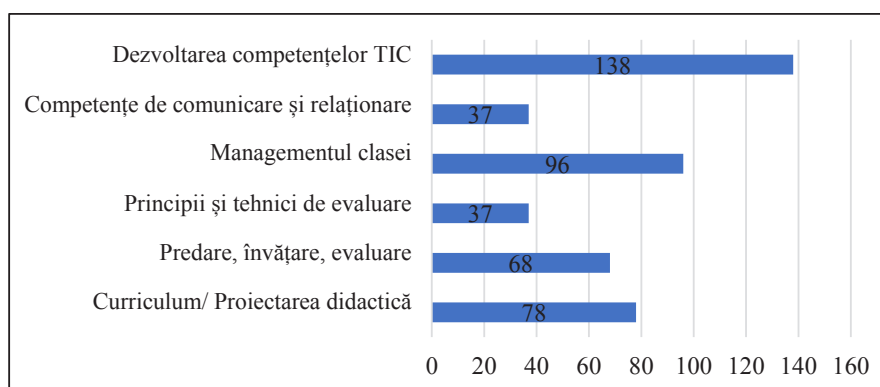

Fig. 3. În care din următoarele domenii doriți să vă dezvoltați competențele profesionale?

Totodată, itemul ce vizează *recomandările de îmbunătățire a conținuturilor programelor de formare continuă* s-au axat pe:

- necesitatea reactualizării conținuturilor;
- orientarea spre predarea conținuturilor cu predominanță practică față de cele teoretice;
- promovarea bunelor practici și diseminarea experiențelor avansate prin colaborarea cu instituții de succes;
- abordare sistemică și argumentată a curriculum-ului;
- lucrul cu elevii dotați/CES;

- platforme educaționale utilizate în cadrul orelor la fiecare disciplină;
- noi modele de eficientizare a învățării: clasa inversată, etc.
- posibilitatea inovării actului didactic etc.

Cu toate acestea, recomandările sugerate de cadre didactice privind îmbunătățirea conținuturilor programelor de formare au scos în evidență câteva curențe în raport cu organizarea programelor de formare. Unele cadre didactice au fost de părere că acestea sunt prea lungi, cu o durată nepotrivită de desfășurare a cursurilor (după ore, în timpul săptămânii,..) etc.

Acest aspect este confirmat și de răspunsurile respondenților privind eficiența programelor de formare în dependență de durata și tipul lor. Chiar dacă opțiunea parcurgerii programelor integrale de formare continuă (150 ore/ 20 credite) prevalează, totuși, 64% din formabili optează pentru module tematice și programe modulare. (Fig. 4.)

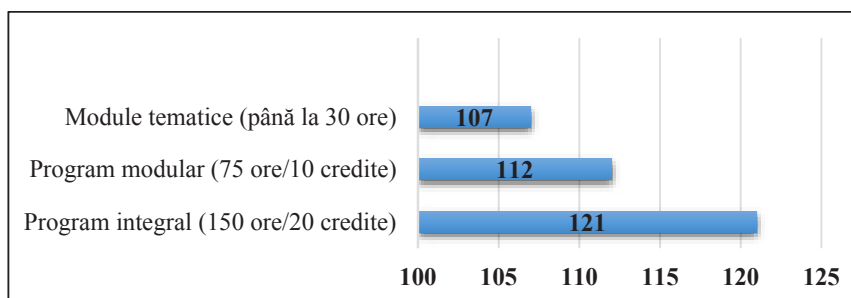

Fig. 4. Ce tip de organizare a programelor de formare continua considerați că sunt cele mai eficiente?

Studiul actualității programelor de formare continuă a urmărit și aspectul modalităților de organizare a cursurilor de formare. Organizarea cursurilor în format online a fost preferată de peste jumătate dintre cadrele didactice intervievate (58%). Motivul acestei opțiuni este în avantajele oferite de formarea online: accesibilitatea ca timp, costuri, locație. Cu toate acestea, nevoia prezenței fizice, a contactului direct rămâne o preferință a formabililor: prin organizarea stagiilor tradiționale, la locul de muncă, hibrid. (Fig. 5.) Această alegere se explică prin dorința de socializare, impactul emoțional scăzut oferit în formatul online, lipsa unor resurse tehnologice performante de către formabili, competențe digitale scăzute etc. (3)

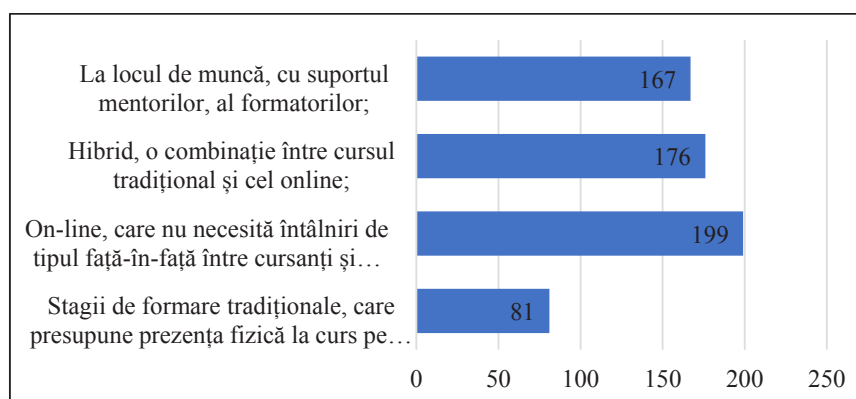

Fig. 5. Ce formă de organizare a activităților de formare ați prefera pe viitor?

În prezent, formarea continuă a cadrelor didactice se realizează printr-o învățare combinată dintre oportunitățile de învățare față în față și oportunitățile de învățare online. Gradul în care are loc învățarea online și modul în care este integrată în curriculum pot varia în funcție de

programe. Combinarea învățării online cu instruirea față în față este benefică pentru adaptarea diverselor stiluri de învățare ale formabililor și pentru a oferirea posibilităților de studiere în ritmul propriu.

În rezultatul analizei situației privind actualitatea programelor de formare continuă în raport cu nevoile profesionale individuale ale cadrelor didactice, am formulat următoarele concluzii, care ar stabili unele perspective și tendințe în formarea continuă/perfecționarea cadrelor didactice:

- analiza sistematică a nevoilor de formare a cadrelor didactice prin aplicarea mecanismelor de cunoaștere și adaptare a programelor de formare/perfecționare la nevoile identificate;
- diversificarea conținuturilor programelor de formare/perfecționare, în conformitate cu cerințele, nevoile și posibilitățile diferitor categorii de beneficiari;
- reactualizarea conținuturilor practice ale programelor de formare/perfecționare față de cele teoretice;
- organizarea activităților de perfecționare la nivel instituțional/local cu suportul mento-rilor.

BIBLIOGRAFIE

1. *Strategia națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030”*. Chișinău, 2023. Disponibil: <https://gov.md/ro/moldova2030>;
2. *Strategia de dezvoltare „Educația 2030”*. Chișinău, 2023. Disponibil: <https://mecc.gov.md/ro/node/10477>;
3. HUNCA, M. *Formări profesionale continue ale cadrelor didactice centrate pe interconexiunea nevoilor personale și instituționale*. USM. Chișinău., 2016. p. 128-135, Teză de doctor în științe pedagogice. C.Z.U.37.091 (043.2). Disponibil: http://www.cnaa.md/files/theses/2016/24837/mihaela_hunca_thesis.pdf